



Šv. Isakijaus soboras

Sankt Peterburgas

Miestas, 1703-1914 metais vadintas Sankt Peterburgu, 1914-1924 metais – Petrogradu, nuo 1924 m. – Leningradu, dabar vėl – Sankt Peterburgu. Tai antrasis pagal dydį Rusijos miestas, 1712-1917 metais buvusi carinės Rusijos sostinė. Nuo XVIII a. Sankt Peterburgas ima garsėti kaip vienas iš svarbiausių Rusijos mokslo ir kultūros centrų. Jį 1703 m. įkūrė Petras I tuo metu pelkėtoje Nevos deltoje, norėdamas Rusijai padaryti „atvirą langą“ į pasaulį. Apgyvendinti šią vietovę jau bandyta XIII a.

Petras I iš pradžių pastatė Petro ir Povilo tvirtovę bei miestą, į kurį 1712 m. iš Maskvos perkėlė ir caro sostą. Puošdamas miestą daug nuveikė carienės Ona Ivanovna, Elzbieta Petrovna ir Kotryna II-oji.

Sankt Peterburgas nuo seno traukė lietuvius. Po 1795 m. Lietuvos-Lenkijos III-ojo padalijimo šis miestas tapo ir Lietuvos politiniu bei kultūriniu centru. Jau 1835 m. čia dirbo S. Daukantas, 1842 m. iš Vilniaus į Petrapilį buvo perkelta katalikų dvasinė akademija, kurioje profesoriavo M. Valančius. Žemaičių (Varnių, nuo 1864 m. – Kauno) kunigų seminarijos gabesnius auklėtinius toliau studijuoti taip pat dažniausiai siūsdavo į Petrapilio dvasinę akademiją.

Lietuvių pasauliečių Petrapilyje ima daugėti nuo XIX a. vidurio. Čia mokėsi S. Baltramaitis, St. Dagilis, dirbo J. Juška ir nemažai kitų žymių Lietuvos mokslo ir visuomenės veikėjų. Lietuvių studentų tais laikais daugiausia mokydavosi Karo medicinos akademijoje, Technologijos institute. Moterys dažniausiai rinkdavosi aukštesniąją Petrapilio medicinos mokyklą, Bestuževo pedagogikos kursus, Meno akademiją. 1897-1898 m. Petrapilyje jau studijavo apie 100 lietuvių studentų. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą mieste jau gyveno nemažai ir lietuvių politikų. Petrapilyje ilgą laiką praleido I. g. Baltrušaitis, Pr. Karevičius, A. Jakštas, Maironis, J. Matulaitis, K. Glinskis, K. Petrauskas, J. Karnavičius ir kt. Šio amžiaus pradžios duomenimis, Sankt Peterburge gyveno apie 25 tūkst. lietuvių. Pirmojo pasaulinio karo metais jų skaičius padidėjo dvigubai – oficialiai mieste buvo įsiregistravę 20 tūkst. lietuvių pabėgėlių. Karo

laikotarpiu čia veikė Lietuvių komitetas. Paskelbus Lietuvos nepriklausomybę, didelė dalis pabėgėlių grįžo į Lietuvą.

Pirmosios lietuviškos organizacijos Petrapilyje ėmė kurtis 1892 metais. Veikiausias iš jų buvo įvairiose mokslo įstaigose susibūrusios literatų, studentų organizacijos, Labdarių, Savitarpinės pagalbos, Mažturčių, Tarnaičių, Šv. Zitos draugijos, Lietuvių komitetas. Mieste tuo metu būdavo rengiami lietuviški vakarai, koncertai, dailininkų parodos. Spaudos draudimo metais Petrapilyje buvo leidžiama nemažai lietuviškos spaudos. Lietuviškos mokyklos Petrapilyje ėmė steigtis 1912 m. Iki to laiko vidurinį mokslą lietuvių vaikai įsigydavo Šv. Kotrynos beniučių ir mergaičių gimnazijose. Nemažai lietuvių Sankt Peterburge gyvena ir šiandien. Čia gana aktyvi Lietuvių kultūros draugija, kuri atkurta Lietuvos atgimimo metais. Didelę dalį šios draugijos narių sudaro žemaičiai.

Namų mokytojoms Juzefai Sumorok ir Cecilijai Sondeckai padedant,

ПАНСИОНЕРКА

женского пансиона при Римско-Католической церкви Св. Екатерины
в С.-Петербурге.

Старшавонас, Марія
„уволена в отпуск“ „20^{го} Dec. 1898 г.
до 6 час. „Воспитательница“

Если воспитанница, вследствие болезни или другой уважительной причины, не может явиться в срок в пансион, то надлежит известить пансион о том без замедления.

Визит сей воспитанница обязана возвращать при явке в пансион с подписью родителей или родственников (см. на обороте).

Начальница *Старшавонас*

Отпущена из пансиона в „11“ час.

Дежурная Воспитательница *Старшавонас*



Rūmų aikštė

pabaigusi pradžios mokyklos kursą, 1891 m. dar kiek pasimokiusi su varšuviete guvernante Zofija Svetožečka, Marija Pečkauskaitė pasirengė egzaminams kaip tik į Petrapilio šv. Kotrynos gimnaziją. 1892 m. rudenį ji iš karto išlaikė egzaminus į gimnazijos III klasę. Mokėsi gerai, tačiau, kaip pati yra pažymėjusi laiške, rašytame J. Tumui-Vaižgantai, drėgnas Petrapilio oras kenkė jos sveikatai. Pasimokiusi pusę metų, Marija sunkiai susirgo ir turėjo grįžti į namus – Užventį.

Sankt Peterburge Marija lankėsi ir vėliau, dirbdama Marijampolės mergaičių gimnazijoje. Tada ją labiausiai traukė miesto kultūrinis gyvenimas, Peterburgo muziejuose saugomos meno vertybės.

Spaudai parengė Danguolė Želvytė
Nuotraukos iš redakcijos archyvo